माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE Supplementary/Upgrade 2019)

(पुरक/ग्रेडबृद्धि)

उत्तरकुञ्जिका

पूर्णाङ्कः- ७५

विषयः नेपाली

उत्तरपुस्तिका परीक्षणकुञ्जिका उत्तरपुस्तिका परीक्षणको निम्ति परीक्षकलाई सामान्य मार्गनिर्देशन हो । परीक्षकले उत्तरको शुद्धता, स्तरीयता मौलिकता आदि हेरी आवश्यकताअनुसार विवेक प्रयोग गरी स्तरअनुसार सहि, स्पष्ट, उपयुक्त, मापनीय र स्तरीय मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ । सम्भव भएसम्म कुञ्जिकाले निर्देश गरेको परिधि र सीमाभित्र रही मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ ।

क्र.सं.	उत्तर	अङ्क
१	सही जोडा मिलाएमा प्रतिशब्द ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्ने । **समुह क** — **समुह ख** जेब — गोजी फन्को — फेरो त्रासद — दुःखान्त महिमा — प्रशंसा	२
२	खाली ठाउ'' भरी वाक्य पूरा गरिएको वाक्यलाई ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने । (क) झाल (ख) सुगम (ग) सित-शीत (घ) नवीन	२
३	अर्थ स्पष्ट हुने गरी वाक्यमा प्रयोग भए र वाक्यको बनोट पनि शुद्ध भए एक वाक्यका लागि १ अङ्का दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने ।	२
४	क) दिइएका शब्द समूहबाट छानिएको प्रति शुद्ध शब्दका लागि ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने । (अ) सारांश (आ) लाञ्छना (ख) प्रति अशुद्धि सच्चाएवापत ०.५ अङ्क रामचन्द्रले भने, "मेरो निम्ति जन्मभूमि नै महान छिन् ।×"	१ २
५	रेखाङ्कित शब्दहरूको पदवर्ग छुट्याई शुद्धस''ग लेखेमा प्रत्येकलाई ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने । ढकमक्क - क्रियाविशेषण फुल - नाम हामी - सर्वनाम त - निपात आनन्दित - विशेषण हुन्छौ'' - क्रियापद	३
६ (क)	दिइएका उपसर्ग र प्रत्यय लगाई तल दिए झै'' वा अन्य उपयुक्त शब्द निर्माण गरेमा प्रति शुद्ध शब्दलाई ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने । प्रति +एक =प्रत्येक अनु+ शासन = अनुशासन दुध +आलु =दुधालु रस +इलो =रसिलो	२

	यस्तै गरी निर्धारित प्रत्यय र उपसर्ग लगाई शुद्ध शब्द लेखेमा पनि अङ्क प्रदान गर्ने ।	
६(ख)	समास वा विग्रह गरेमा प्रत्येकलाई ०.५ अङ्कका दरले १ अङ्क प्रदान गर्ने । पूजालाई सामग्री =पूजासामग्री कोसीपारि = कोसीको पारि	१
७	दिइएका धातु र सङ्केतका सहायताले खाली ठाउ“ भरेमा प्रति सही उत्तरका लागि ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क प्रदान गर्ने । (क) उसलाई पप गीत मन पर्‍यो । (ख) प्रमोद साइवरमा बसेर इन्टरनेट चलाउ“दैछ/चलाउ“दैछन् । (ग) रश्मिले खाना पकाउली/पकाउलिन् । (घ) तिमी बजार जाऊ ।	**२**
८	दिइएको निर्देशनअनुसार वाक्य परिवर्तन गरेमा प्रति वाक्य १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्ने । (क) मैले त टिभी हेरे“ । (ख) म डोल्मालाई पढाउ“छु । (प्रेरककर्ता अरु पनि हुन सक्ने) (ग) सञ्जयले सबैलाई सज्जन नै देख्छ । (घ) उनी घरमा गइन् ।	**४**
९	सामान्य भविष्यत्कालका तीनओटा अलग अलग क्रियापदहरूको प्रयोग गरी आफूले गर्ने कुनै कामको वर्णन गरेमा प्रति वाक्य १ अङ्कका दरले ३ अङ्क प्रदान गर्ने ।	**३**
१०	दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नहरूको सही उत्तर दिएमा प्रति उत्तरका लागि १ अङ्कका दरले ५ अङ्क प्रदान गर्ने । (ग) मैले - कर्ता कारक, प्रथमा विभक्ति (घ) उनले पोहोर यार्सागुम्बा टिपिन् र लाख रुपिया“ कमाइन् । (निरपेक्ष संयोजक अन्य पनि हुन सक्ने) (ङ) सदुपयोग- दुरुपयोग	**५**
११	दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नहरूको छोटो छरितो सही उत्तर दिएमा प्रति उत्तरका लागि १ अङ्कका दरले ५ अङ्क प्रदान गर्ने ।	५
१२	दिइएको गद्यांशबाट मुख्य मुख्य कुरा नछुटाई टिपोट गरिएको चारओटा बु“दाका लागि ०.५ का दरले २ अङ्क र गद्यांशको मुख्य कुरा समेटी ढा“चा मिलाएर एक तृतीयांश हुने गरी सारांश लेखेमा भाषिक पक्षमा विचार गरी ३ अङ्क प्रदान गर्ने ।	**२३.५**
१३.	(क) जीवनी लेखनः - विषयवस्तुको संयोजन, मौलिकता र शीर्षक २ -वाक्य गठन र प्रस्तुतीकरण १ - भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, वाक्य गठन, चिह्न प्रयोग र पदसङ्गति आदि) १ (ख) वादविवाद लेखनः -प्रस्तुति (शीर्षक, पात्र, समय, स्थान, र परिवेश निर्धारण) १ - सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन, मौलिकता, तार्किकता र प्रस्तुतीकरण २ - भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, वाक्यगठन, चिह्न प्रयोग र पदसङगति) १	४
१४	१) प्रसङ्ग (लेखकको नाम, पाठको शीर्षक विधा र पाठगत सन्दर्भ) १	**४**

	२) व्याख्या (विषयबोध, र प्रस्तुति) २ ३) भाषाशैली र शुद्धता १ (क) थाङ्का (निबन्ध) – सम्पादकहरूद्धारा लेखिएको ‘थाङ्का’ शीर्षकको निबन्ध पाठबाट लिइएको अंश – बौद्धमार्गीहरूको आस्थाको प्रतीक रहेको थाङ्काको बारेमा चर्चा गरिएको – समाजमा बहुविचार, बहुसंस्कृति, धर्म रहने – विविधताले नवीनतम मान्यताहरूको विकास र विस्तारमा सहयोग पुऱ्याउने – विविधताले नया“ योजना र सम्भावनाहरूको खोजी गर्न पूर्वाधार तयार हुने र नेपाललाई समृद्ध बनाउन सकिने पुष्टि । (ख) वर्षा (कविता) महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाद्वारा लेखिएको ‘वर्षा’ कविताबाट साभार गरिएको अंश - वर्षा ऋतुको विशेषताहरूको चर्चा गरिएको - वर्षा ऋतुमा खहरे खोलाले धुलोमैलो बगाएर ल्याउने - खोलानाला अटुट रूपमा वगिरहने - प्राणीहरू अमृतजस्ता जलका कणले आनन्दित हुने - वनस्पतिलाई अमृत जस्ता पानीले सिञ्चन गर्ने हुनाले अन्नहरू फस्टाउने	
१५	दिइएका तीन प्रश्नहरूमध्ये कुनै दुई प्रश्नको सङ्क्षिप्त उत्तर दिएमा प्रति उत्तर २ का दरले अङ्क प्रदान गर्ने । पाठगत सन्दर्भमा आधारित प्रश्नोत्तहरूको मुल्याङ्कनगर्दा निम्न कुराहरूमा ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने (क) विषयवस्तुको ज्ञान १ (ख) प्रस्तुति, मौलिकता र भाषिक शुद्धता १ (सबै प्रश्नको उत्तर ५ वाक्यसम्मको भएमा यहीअनुसार गर्ने)	८
१६	तार्किक प्रश्नको उत्तर मूल्याङकनगर्दा निम्न कुरामा ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने (क) पाठगत सन्दर्भ र विषय बोध १ (ख) सिर्जनशीलता/कल्पनाशीलता र तार्किकता २ (ग) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, वाक्य गठन, चिह्न प्रयोग र पदसङगतिसमेत) १	४
१७	लामो (विवेचनात्मक) उत्तरको मूल्याङ्कन निम्नलिखित आधारमा गर्ने (क) परिचय, विधा र विषय प्रवेश १ (ख) विषयवस्तुको ज्ञान ३ (ग) शैली र मौलिकता २ (घ) भाषिक शुद्धता २ (क) प्रत्यागमन (कथा) - कथाकार गुरुप्रसाद मैनालीको सामान्य परिचय - सामाजिक यथार्थवादी कथाकार - समाजका विषयवस्तुलाई लिएर लेखिएको कथा - कथाको मुख्य पात्र शोभाले सौतिने देवरलाई माया, ममताका साथ हुर्काउने, बढाउने र	८

	दाजु निर्मलको थोरै कमाइबाट एम.एस्सीसम्म पढाउनु - पढाइ सकेपछि निर्मलले दाजुभाउजू र उनका छोराछोरीलाई स्नेह र प्रेम गर्नु - निर्मलले घरानिया“ परिवारकी छोरीस“ग विवाह गर्नु - विवाहपछि दाजुभाउजूले गरेका कार्यहरू रामुले बिर्सनु (ख) हाम्रो सस्कृति (निबन्ध) – नेपाल बहुजाति, बहुभाषी र बहुसांस्कृतिक मुलुक हुनु – आआÇनो जात र धर्मअनुसारका संस्कृति सबैले मान्नु – संस्कृति पुर्खादेखि नै जोडिदै आउनु र पुर्खाले नै आविष्कार गर्नु – संस्कृतिले इतिहासका कुरालाई औल्याउने – परम्परादेखि नै रहि आएका कुरालाई संस्कृति मानिएता पनि समय सापेक्ष संस्कृति परिवर्तन हुनुपर्ने – समय सापेक्ष पुराना चालचलनलाई रूपान्तरण गर्दै अगाडि बढाउ“दै लैजानु – संस्कृतिलाई समय सापेक्ष परिवर्तन नगरे समय परिवर्तन हुन नसक्नु – समयले संस्कृतिलाई परिवर्तन गर्दै मानव जीवनलाई अगाडि बढाउन सक्नुपर्ने – संस्कृतिलाई समय अनुकूल परिवर्तन गर्दै इतिहास र वर्तमानलाई जोड्दै मानव जीवनलाई अगाडि बढाउन सक्नुपर्छ ।	
१८	निबन्धको मूल्याङ्कन गर्दा निम्नलिखित पक्षमा ध्यान पुऱ्याउने (क) शीर्षक परिचय र विषय प्रवेश १ (ख) विषयवस्तुको ज्ञान - ३ (ग) प्रस्तुतीकरण - २ (संयोजन, क्रमबद्धता र मौलिकता) (घ) स्पष्टता र निष्कर्ष - १ (ङ) भाषिक शुद्धता (वर्ण विन्यास, वाक्य गठन, चिह्न प्रयोग र पदसङ्गति) - १ (नोटः निबन्ध आदि, मध्य र अन्त्य भागमा हुनुपर्ने)	८